

Arkivsak: 200800414
Arkivkode: 344.0
Saksbeh: Vegard Jensen

Saksgang	Møtedato
Bydelsutvalget	24.04.08

FORSLAG TIL ALKOHOLPOLITISK HANDLINGSPLAN FOR OSLO KOMMUNE - HØRING

BYDELSDIREKTØRENS FORSLAG TIL VEDTAK

Til bydelutvalget:

- Bydelsutvalget mener utkastet til Alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune åpner for en mer liberal linje i forhold til åpningstider og steder hvor det kan skjenkes alkohol. Bydelsutvalget ønsker også å påpeke den sterke fokuseringen på næringspolitiske hensyn uten å ta tilstrekkelig stilling til det forebyggende perspektivet og de samfunnsmessige kostnadene knyttet til alkohol. Bydelsutvalget ber om en avveining mellom disse hensynene i forbindelse med den videre behandlingen av saken.*
- Bydelsutvalget er positive til strenge rutiner i forbindelse med søknadsbehandlingen og at kontrollvirksomheten er vektlagt med videreføring av hyppige kontroller.*
- Bydelsutvalget imøteser større innflytelse i forbindelse med avgjørelser om åpnings- og skjenketider lokalt.*

SAKSUTREDNING

Bakgrunn

Byrådsavdelingen for næring og kultur har oversendt utkast til alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune til høring. Bydelen har bedt om utsatt høringsfrist og denne er av byrådsavdelingen satt til 01.05.2008.

Byrådet varslet i byrådssak 141/07 og bystyresak 306/07 at alkoholpolitisk handlingsplan vil omfatte både skjenke- og salgsbevillinger, og angi de alkoholpolitiske hovedmål og delmål kommunen legger til grunn for sin alkoholpolitikk, samt de virkemidlene som skal tas i bruk for å nå målene. Planen vil være et sentralt instrument for å sikre helhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål i kommunen.

Forslaget inneholder følgende målsetninger:

- Delmål 1: Sørge for at byen fremstår som en trivelig og trygg hovedstad
- Delmål 2: Fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder
- Delmål 3: Hindre salg og skjenking til mindreårige
- Delmål 4: Sikre alkoholfrie arenaer

Hvert av de fire målene følges opp gjennom nærmere angitte strategier og tiltak. Blant annet foreslås det større fleksibilitet i åpningstidene utenfor sentrum, for å unngå at veldig mange mennesker samles i et lite sentrumsområde ved serveringsstedenes stengetid. Lavere skjenkegebyr for mindre enkeltarrangementer, for å skape liv i større deler av byen. Vurdere enkelte spesielle tiltak for problemgatene i sentrum.

Omfanget av kontroll med salg og skjenking videreføres og det samme gjelder nulltoleransen for salg og skjenking til mindreårige. Det vil fortsatt være strenge vandelskrav.

Alkoholfrie soner skal sikres ved at skjenkebevilling som hovedregel ikke tildeles butikker. I utgangspunktet skal det ikke tildeles skjenkebevilling i forbindelse med idrettsarrangementer, men det foreslås en lemping på regelverket rundt skjenking ved større idrettsarrangementer, hvor det også tidligere i en viss utstrekning er gitt skjenkebevilling til øltelt osv.. Idretts- og andre arrangementer for barn og ungdom skal fortsatt være alkoholfrie.

Bydelsdirektørens vurdering

Under punkt 4 Helsemessige og sosiale konsekvenser fremkommer det at: *”Foreliggende handlingsplan retter seg først og fremst mot næringspolitiske spørsmål i tilknytning til omsetning av alkohol. Byrådet understreker imidlertid alvorlet med hensyn til de helsemessige og sosiale konsekvensene av alkoholmisbruk. Byrådet finner det likevel ikke hensiktsmessig å ta dette opp i full bredde i denne planen.”* Det vises i denne sammenheng til anbefaling fra sosial- og helsedirektoratet om at kommuner/bydeler også utformer en helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan og at Rusmiddeletatens Kompetansesenter bistår bydelene i arbeidet med en slik plan.

Flere av forslagene går ut på å åpne for utvidede åpningstider, redusere skjenkegebyret, samt myke opp regelverket for bevillinger. Forskning og vitenskapelige undersøkelser viser at økt tilgang og tilgjengelighet på alkohol fører til økt konsum, (for eksempel NOU 2003:4 Forskning på rusfeltet). Økt konsum kan gi uheldige konsekvenser for enkeltindivider, pårørende og negative ringvirkninger for lokalmiljøet. Bydelen ønsker å uttrykke bekymring i forhold konsekvensene av en liberal alkoholpolitisk handlingsplan, sett i lys av at bydelene lokalt må ta ansvar for de helsemessige og sosiale følgene av alkoholmisbruk. Videre stilles det spørsmålsteget ved forankringen av lokale planer, dersom det i Alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune, først og fremst tas stilling til næringspolitiske spørsmål i tilknytning til omsetning av alkohol.

Som det fremgår av delmål 4: Sikre alkoholfrie arenaer er det uttrykt at det er særlig viktig at barn og ungdom skjermes mot alkohol. Videre står det at arrangementer som er spesielt rettet mot barn og unge – enten det er idrett, kultur eller andre typer arrangementer – skal ikke gis skjenkebevilling. Det legges imidlertid opp til en justering av regelverket for idrettsarrangementer (jf. strategi 4.1, tiltak 4.1.1), med forslag om oppmykning av praksis ved større arrangementer, ved at det også skal kunne gis skjenkebevilling til telt med vinduer, slik at man kan se det aktuelle idrettsarrangementet fra teltet. Det skal også, etter en konkret vurdering i den enkelte sak, være mulig å nyte alkohol på et avgrenset tribune/tilskuerområde som er under bevillingshavers

disposisjon og kontroll, etter samtykke fra arrangøren. Dette skal ikke gjelde ved arrangementer for barn og ungdom.

Bydelsdirektøren ønsker å påpeke at selv om arrangementet ikke er spesielt rettet mot barn, vet vi at mange barn besøker disse arrangementene (Holmenkollen og Bislett stadion er nevnt) og kan oppleve enda flere arenaer hvor foreldre/foresatte har tilgang på alkohol. Videre stilles det spørsmål om nødvendigheten av alkoholserving ved slike arrangementer siden mange av disse forekommer på dagtid, med mange barn tilstede. Det bør også foretas vurderinger i forhold til idrettsbevegelsens holdningsskapende arbeid rettet mot barn og unge, idretten betydning i et folkehelse perspektiv og situasjoner som kan komme ut av kontroll som en følge av økt tilgang på alkohol på steder hvor mange mennesker samles. Å legge til rette for servering ved slike arrangementer vil også innskrenke enkeltes behov for arenaer som er alkoholfrie. Disse problemstillingene kan også være aktuelle ved andre tilstelninger som kulturarrangementer og lignende, jf. delmål 1, strategi 1.2, tiltak 1.2.1.

Bydelsdirektøren imøteser større innflytelse i forbindelse med avgjørelser vedrørende åpnings- og skjenketider slik det fremgår av delmål 1, strategi 1.1, tiltak- 1.1.1, 1.1.2 og 1.1.3. Når det gjelder spørsmålet om åpningstider, vises det imidlertid til uttrykt bekymring som fremgår av andre avsnitt i bydelsdirektørens vurdering.

Det er positivt at det er strenge rutiner i forbindelse med søknadsbehandlingen og at kontrollvirksomheten er vektlagt, slik det fremgår av delmål 2 med angitte strategier og tiltak. Til delmål 3 understreker bydelsdirektøren betydningen av målrettede kontroller for å hindre salg og skjenking til mindreårige, praktisering av nulltoleranse, samt tverretatlig samarbeid i det forebyggende arbeidet.

Oslo, 23.04.08

Per Johannessen
bydelsdirektør

Vedlegg: Utkast til alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune

UTKAST TIL ALKOHOLPOLITISK HANDLINGSPLAN FOR OSLO KOMMUNE

1. Bakgrunn

Alkoholloven § 1-7 d lyder: "Kommunen skal utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Departementet kan gi forskrifter om innholdet av kommunal alkoholpolitisk handlingsplan". Departementet har foreløpig ikke gitt slik forskrift.

Bystyret vedtok den 28.03.2007 i byrådssak 227/06 om "Status og strategi for kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder i Oslo kommune" pkt 4:

Bystyret ber byrådet fremme sak om kommunal alkoholpolitisk handlingsplan, jfr. Alkoholloven § 1-7 d, slik at den kan behandles av bystyrets organer innen august. Planen skal inneholde en vurdering av alkoholfrie soner og komme med forslag til samfunnsområder hvor det ikke er ønskelig med bruk av alkohol.

I byrådssak 141/07 om vilkår for og kontroll av skjenkebevillinger varslet byrådet at handlingsplanen var under arbeid: "Den alkoholpolitiske handlingsplanen vil omfatte både skjenke- og salgsbevillinger og angi de alkoholpolitiske hovedmål og delmål kommunen legger til grunn for sin alkoholpolitikk, samt de virkemidlene som skal tas i bruk for å nå målene. Planen vil være et sentralt instrument for å sikre helhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål i kommunen."

Foreliggende alkoholpolitisk handlingsplan er ment å trekke opp hovedlinjer for Oslo kommunes alkoholpolitikk. Planen vil særlig fokusere på næringspolitiske spørsmål i tilknytning til alkoholomsetning. Handlingsplanen inneholder nærmere bestemt en redegjørelse for Oslo kommunes alkoholpolitiske målsettinger, samt strategier og tiltak kommunen vil ta i bruk for å nå disse målsettingene. Handlingsplanen inneholder også enkelte ønsker og visjoner for en fremtidig alkoholpolitikk i kommunen.

Handlingsplanen er på denne bakgrunn ment å fungere som et rammeverk for en enhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål i kommunen. Planen vil således bidra til å skape høyere grad av forutsigbarhet og transparens, både for næringen og for befolkningen.

2. Gjeldende alkoholpolitiske planer i kommunen

Oslo kommune har pr i dag ingen samlet alkoholpolitisk handlingsplan i henhold til alkoholloven § 1-7 d. Kommunen har derimot fattet en rekke vedtak i byrådet og bystyret angående utøvelse av kommunes alkoholpolitikk. Disse dokumentene gir en utførlig beskrivelse av kommunens overordnede alkoholpolitikk med retningslinjer for administrasjonens arbeid med salgs- og skjenkebevillinger, og har hittil erstattet en helhetlig alkoholpolitisk handlingsplan for kommunen.

Gjennom årene har det imidlertid blitt fremmet så mange separate saker at totalbildet er blitt vanskelig tilgjengelig. Det er derfor et stort behov for en samlet alkoholpolitisk handlingsplan for kommunen. Foreliggende plan er ment både å sammenfatte det vesentligste fra tidligere

alkoholpolitiske dokumenter, samt å foreta enkelte justeringer i tråd med endrede faktiske omstendigheter og nye politiske visjoner.

3. Statistikkgrunnlag

Hvert år legger Næringsstaten frem en orientering om utviklingen av alkoholforbruket i Oslo via årsberetningen.

Det totale antall omsatte vareliter av henholdsvis øl, vin og brennevin i 2004, 2005 og 2006 (tallene for 2006 er foreløpige):

Utskjenket mengde (i tusen liter):	2004	2005	2006
Øl (gruppe 1)	16548	16276	16828
Vin (gruppe 2)	1683	1802	2156
Brennevin (gruppe 3)	404	421	351
Ølsalg fra butikk (gruppe 1)	21070	21464	22620

Totalt har det i Oslo vært en liten økning i omsetningen fra 2004 til 2006 når det gjelder skjenking av øl og vin, men en nedgang i skjenking av brennevin. Når det gjelder salg av øl fra butikk har det vært en liten økning fra 2004 til 2006.

Omsetningstall for Vinmonopolets forretninger i Oslo (i tusen liter):

Solgt mengde	2004	2005	2006
Øl (gruppe 1)	126	128	127
Vin (gruppe 2)	9900	10212	10655
Brennevin (gruppe 3)	1453	1439	1446

Utviklingen i antall salgs- og skjenkebevillinger:

Antall salgsbevillinger for alkoholholdig drikk med inntil 4,7 volumprosent alkohol:

- pr. 31.12.2004: 373
- pr. 31.12.2005: 345
- pr. 31.12.2006: 357

Antall salgsbevillinger er med andre ord relativt stabilt.

Antall skjenkebevillinger (uansett kategori):

- pr. 31.12.2004: 992
- pr. 31.12.2005: 999
- pr. 31.12.2006: 1071

Antall skjenkebevillinger økte noe i 2006, etter å ha vært stabilt i flere år. Tallet omfatter samtlige typer skjenkebevillinger. Hovedvekten ligger på skjenkesteder (940 i 2006). I tillegg kommer fjordcruiseskip, eldrecentre, alders- og sykehjem, og skjenkesteder for deltagere i sluttet selskap. Antall skjenkebevillinger har økt med 7,6 % fra 2003 til 2006.

Politiets voldsundersøkelse fra 2007 viser at hovedtyngden av den anmeldte volden skjer i helgene om kvelden og nettene. Av den anmeldte volden skjer:

- 27 % i hjemmet
- 15,5 % i tilknytning til restaurant/utesteder
- 15,5 % på gaten utenfor sentrum
- 12,7 % på gaten i sentrum
- 7 % på offentlig kommunikasjon
- 2,9 % i taxi/taxikø

Det er stor stabilitet fra tilsvarende undersøkelser i 2002 og 2003. Andelen av vold som skjer i tilknytning til serveringssteder har vært stabil siden 1998.

I sentrum er det kun en svak økning i voldstallene for restauranter/utesteder og offentlig sted/gate sammenliknet med forrige voldsundersøkelse i 2003. Det er derimot stabilt sammenliknet med 2002. I sentrum skjer 40,9 % av volden på offentlig gate/sted, og 33,9 % på eller i tilknytning til restaurant/utested. I følge politiet viser anmeldte voldsepisoder med utgangspunkt i tall fra 2005 at 60 % av de fornærmede og 64 % av gjerningspersonene var ruset under voldshandlingen (type rus er ikke presisert). Andelen legemsbeskadigelser som har sammenheng med utelivet har gått ned. I 1988 hadde 22 % av legemsbeskadigelsene slik sammenheng, mens tallet for 2003 lå på 14 %. Ut fra disse tallene kan det derfor ikke fastslås noen direkte sammenheng mellom flere skjenkesteder og økt vold.

4. Helsemessige og sosiale konsekvenser

Alkohol er et nytelsesmiddel som de fleste har et greit forhold til. Alkohol har imidlertid også en skyggeside i form av misbruk som medfører helsemessige og sosiale problemer. Alkoholovens formålparagraf må ses i lys av dette. I § 1 heter det at lovens mål er "å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære".

Enkelte kommuner har konkrete målsettinger om prosentvis nedgang i alkoholforbruket. Oslo kommune har ingen slik målsetting. Det har for det første sammenheng med at kommunen ikke selv har kontroll med alle virkemidler som antas å ha innvirkning på alkoholforbruket. Flere sentrale virkemidler - så som pris og tilgjengelighet - er statens ansvar. Oslo er dessuten en stor by med en stadig økende befolkning, mange tilreisende og et stort antall turister. I stedet for å sette opp lite realistiske og vanskelig gjennomførbare mål for alkoholkonsumet, finner byrådet det mer hensiktsmessig å skape et oversiktlig og forutsigbart rammeverk med hensyn til hvem som kan selge eller skjenke alkohol, hvor, når og hvordan. Dette er etter byrådets mening den beste måten å sikre at bevillingshavere oppfyller sine forpliktelser etter alkoholoven, og dermed bidrar til å oppfylle alkoholovens formål.

Foreliggende handlingsplan retter seg først og fremst mot næringspolitiske spørsmål i tilknytning til omsetning av alkohol. Byrådet understreker imidlertid alvoret med hensyn til de helsemessige og sosiale konsekvensene av alkoholmisbruk. Byrådet finner det likevel ikke hensiktsmessig å ta dette opp i full bredde i denne planen. Byrådet viser for øvrig til sosial- og helsedirektoratets anbefaling om at kommuner/bydeler også utformer en helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan. Det er utviklet en egen veileder for dette. Rusmiddeletatens Kompetansesenter bistår bydelene i arbeidet med en slik plan.

5. Alkoholpolitiske målsettinger

Byrådet har som mål at Oslo skal ha et variert og trygt uteliv med mange kvaliteter. Oslo kommunes utgangspunkt er at et variert uteliv er en berikelse for byen. Utelivet skal være til glede for beboere og tilreisende, og skape arbeidsplasser og inntekter. Det er næringsfrihet i kommunen, og alle seriøse aktører skal ha mulighet til å etablere seg. Det er en klar målsetting at både serveringsnæringen og handelsnæringen skal gis gode og forutsigbare rammebetingelser.

Serveringsnæringen i Oslo utgjør nesten 1 300 bedrifter, og den omsetter for rundt 6 milliarder kroner årlig. Over 11 000 mennesker har sin arbeidsplass i serveringsnæringen i Oslo. Salg og skjenking av alkoholholdige varer er en naturlig del av tilbudet ved mange av byens serveringssteder innenfor de rammer som bystyret har satt. Samtidig som man skal tilby innbyggere og turister et rikt utvalg av spise- og skjenkesteder, er det viktig å ha god kontroll med disse.

Oslo kommunes mål for alkoholpolitikken kan konkretiseres i følgende delmål:

- Delmål 1: Sørge for at byen fremstår som en trivelig og trygg hovedstad
- Delmål 2: Fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder
- Delmål 3: Hindre salg og skjenking til mindreårige
- Delmål 4: Sikre alkoholfrie områder

Hvert av de fire delmålene følges opp gjennom nærmere angitte strategier og tiltak.

Delmål 1: Sørge for at byen fremstår som en trivelig og trygg hovedstad

Oslo kommune bør fremstå som en pulserende by med et variert utelivstilbud rettet mot mange ulike målgrupper.

Strategi 1.1 Tilrettelegge for åpningstider som gjør byen attraktiv for fastboende og tilreisende

Dagens rammebetingelser når det gjelder serveringssteders åpningstider fremgår av Oslo kommunes forskrift av 03.05.2006 om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger (bystyrevedtak 172/06 jf. byrådssak 76/06). Forskriften fastsetter maksimale åpningstider for ulike områder av byen, kategorisert som sentrum, boligområde og utenfor boligområde. Det er gitt en særregel for uteservering i bakgårder hvor minst en bolig har vindu, dør eller balkong som vender mot bakgården, og en særregel for fjordcruiseskip. Det kan gjøres unntak fra de enkelte åpningstidsbestemmelsene, og det skal i den forbindelse legges vekt på bydelens uttalelse om åpningstiden i den enkelte sak.

Skillet mellom sentrumsområdet og boligområder er ikke gitt en gang for alle. I de senere år har utviklingen gått i retning av å bygge flere boliger i sentrale områder som tidligere har hatt et entydig preg av næringsvirksomhet. Det er viktig å understreke at serveringssteder som i lang tid har vært etablert i disse områdene, ikke uten videre skal måtte stenge eller få sin skjenkebevilling inndratt pga. støyklager fra beboere. Disse forholdene, inkludert åpnings- og skjenketidene, vil bli vurdert i forbindelse med at skjenkebevillingene fornyes.

Tiltak 1.1.1 Skape større fleksibilitet i åpningstidene utenfor sentrum

Det foreslås at det åpnes for at serveringssteder i sentrumslignende områder kan holde åpent til kl 03.30 *innendørs* for å unngå opphopning av folk i sentrum nattetid. Det er lite ønskelig at folk drar til sentrum ene og alene på grunn av utvidede åpningstider og således øker presset på sentrumsområdet. Det er derimot ønskelig å oppmuntre folk til i større grad å gå ut i sine nærområder. Allerede i dag kan steder i Thorvald Meyers gate, Trondheimsveien, Grønland og Bygdøy Allé holde åpent til kl 03.30 inne.

Det foreslås derfor å gjeninnføre ordningen med utvidet åpnings- og skjenketid inne for serveringssteder beliggende i "trafikkområder," dvs. steder med inngangsparti og deler av fasaden ut mot en gate hvor det er stor trafikk og få boliger. Dette vil åpne for større grad av individuell vurdering av utesteder og deres beliggenhet. Det foreslås at bydelene får større innflytelse på disse avgjørelsene, både med hensyn til hvilke steder som egner seg og med hensyn til å fastsette åpningstider.

Tiltak 1.1.2 Åpne for utvidet åpningstid i helger

Det foreslås å åpne for at serveringssteder utenfor sentrum kan holde åpent innendørs til kl 03.30 natt til lørdag og søndag. Det forutsettes at bydelen for vesentlig innflytelse på disse avgjørelsene, og at det særlig legges vekt på hensynet til beboerinteressene.

Tiltak 1.1.3 Tilpasse åpningstidene for uteserveringer

Det foreslås å åpne for at sentrumsnære områder uten beboere i umiddelbar nærhet kan defineres som indre del av sentrum, og dermed kunne holde åpent til kl 03.30 ute.

Det foreslås videre å åpne for at det på individuelt grunnlag kan innvilges åpnings- og skjenketid til kl 03.30/03.00 for uteservering i bakgårder hvor ingen boliger har vindu/dør/balkong mot bakgården, og utvidet åpningstid ikke er til sjenanse for nærliggende boliger og overnattingssteder. Dette gjelder også for serverings- og overnattingssteder som ligger helt isolert, uten sjenanse for nærliggende boliger eller andre overnattingssteder. Det skal i vurderingen legges vekt på bydelens syn og fremtidige utbyggingsplaner for området.

Det foreslås i tillegg en generell utvidelse av åpnings- og skjenketid for uteservering i boligområder til kl 23.00/22.30, med unntak av bakgårder hvor boliger har vindu/dør/balkong mot bakgården.

Strategi 1.2 Tilrettelegge for et variert utelivstilbud i alle deler av byen

Oslo kommune bør fremstå som en by med et variert tilbud til ulike målgrupper i alle bydeler.

Tiltak 1.2.1 Redusere skjenkegebyret for mindre enkeltarrangementer med beskjedne alkoholomsetning

Det åpnes for å redusere skjenkegebyret for mindre enkeltarrangementer med beskjedne alkoholomsetning. Ideelle organisasjoner og ikke-kommersielle klubber mv søker - typisk i forbindelse med kunst- og kulturarrangementer – skjenkebevilling for enkeltstående anledninger, eventuelt regelmessige klubbkvelder etc. Dette er et viktig bidrag til å skape et variert utelivstilbud for ulike målgrupper i alle deler av byen. Redusert skjenkegebyr vil være et viktig virkemiddel til å stimulere slike arrangementer.

Strategi 1.3 Skape forutsigbarhet for serveringsnæringen

Forutsigbarhet for næringen legger grunnlaget for levedyktige bedrifter. Bedriftene er avhengig av stabile rammebetingelser som kan gi grunnlag for stabil inntjening og sikre arbeidsplasser.

Tiltak 1.3.1 Gi næringen forutsigbare rammebetingelser

Det er viktig for næringen å ha et stabilt regelverk å forholde seg til, uten stadige endringer som forrykker mulighetene for lønnsom drift.

Tiltak 1.3.2 Videreføre kontrollvirksomheten

Byrådet vil videreføre arbeidet med hyppige kontroller og inndragning av bevilling på grunnlag av bråk og alvorlige brudd på skjenkebestemmelsene. Status og strategi for kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder i Oslo kommune revideres hvert fjerde år. Næringsetaten gjennomførte ca. 25 % flere kontroller i 2007 enn hva loven pålegger kommunen. Byrådet er godt fornøyd med denne praksisen, og legger opp til videreføring av denne kontrollhyppigheten.

Tiltak 1.3.3 Forenkle dokumentasjonskravene i forbindelse med bevillingssøknader

Det vurderes å forenkle/reducere kravene til den dokumentasjon bevilings søker må fremlegge i forbindelse med en søknad. Dette er aktuelt å fjerne krav om plantegning og krav om adkomstdokumenter som viser at søkeren har lovlig adkomst til eventuelle utearealer. Hensynet bak disse kravene ivaretas allerede av andre regler.

Strategi 1.4 Vurdere egne tiltak for problemgater i sentrum

Enkelte gater/områder i ulike deler av byen anses som spesielt belastede. I enkelte områder gjelder problemene hovedsakelig støy og uro, mens andre områder i tillegg utpeker seg spesielt negativt som følge av skjenking til mindreårige og overskjenkede personer. Det er viktig å påpeke at problemområdene ikke er statiske, og at nye steder/områder kan utvikle seg negativt over tid, mens andre viser klare forbedringstrekk. Det er neppe grunnlag for å tro at vold, bråk og uro i sentrum enkelt kan løses ved å fjerne noen skjenkesteder, da problemet er langt mer sammensatt. Da skjenketidene ble innskrenket fra kl 06.00 til kl 03.00, førte ikke dette til mindre vold i sentrum – tvert i mot fant det sted en økning. Anmodningen fra bystyret om å komme med egen sak om hvordan man kan redusere antall skjenkesteder i de områder av sentrum som er mest belastet med vold vil bli satt på dagsorden og nærmere vurdert i det nylig etablerte politirådet, da politiets innspill vil være av helt sentral betydning i en slik sammenheng.

Tiltak 1.4.1 Øke tilsynet med belastede områder

- Innføre krav om antall godkjente ordens- og dørvakter
- Øke kontrollfrekvensen på problemsteder i sentrum
- Øke graden av registrering og innrapportering av voldsepisoder og truende situasjoner på problemsteder
- Senke terskelen for å iverksette sanksjoner

Tiltak 1.4.2 Fullføre avviklingen av leiekontrakter for mobile nattsalgsvogner

- Byrådet har besluttet å avvikle leiekontrakter for mobile nattsalgsvogner ved leietidens utløp

Delmål 2: Fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder

I bystyrevedtak av 13.06.2001 (bystyresak 521/01/ byrådssak 61/01) om praktisering av vandelskravene i Oslo kommune gis føringer angående hvilken type overtredelser som anses som mest alvorlige. Det skal ses hen til antall overtredelser og hvor langt disse ligger tilbake i tid. Økonomiske overtredelser under utøvelse av næringsvirksomhet får stor betydning for vandelsvurderingen, og såkalte "oppryddingsaksjoner", der manglende oppgaver blir sendt inn eller skyldige skatter og avgifter først blir innbetalt etter at det er gitt melding om at disse forhold kan få betydning for bevilings søker/bevilingshaver, skal ikke hensyntas.

I bystyrevedtak av 20.03.2002 (bystyresak 85/02/byrådssak 1028/02) om tiltak for å hindre ulovlig drift av serveringssteder, ble den såkalte "Samordningsinstruksen" vedtatt, for å hindre drift av serveringssted uten nødvendige godkjenninger. Det ble lagt opp til et samarbeid mellom Næringssetaten, Plan- og bygningssetaten og Brann- og redningsetaten for å sikre at alle nødvendige tillatelser skulle være på plass.

Strategi 2.1 Medvirke til at serveringsstedene kan gi sine kunder et tilbud av tilfredsstillende kvalitet

Tiltak 2.1.1 Tilrettelegge for at utestedene får tilgang til tilfredsstillende informasjon om de krav som stilles til et seriøst serveringssted

Behovet for informasjon kartlegges i samarbeid med næringen selv, politiet og andre offentlige instanser. Det gis kontinuerlig informasjon og veiledning om lover og regelverk for drift av serveringssted, og om konsekvensene av brudd på regelverket. Dette skjer gjennom direkte kontakt med den enkelte søker/bevilingshaver og gjennom videreutvikling av etatens infotorg og løpende oppdatering av etatens websider. Det deles også ut permer med informasjon til nye bevilingshavere.

Tiltak 2.1.2 Tildele vertskapsbevis

Det er iverksatt en frivillig ordning i et samarbeid mellom kommunen, politiet og NHO Reiseliv om utstedelse av vertskapsbevis. Vertskapsbeviset bygger på at serveringsstedet selv kan gå god for at det fyller kravene til et seriøst serveringssted, og at virksomheten er underlagt løpende kontroll. Det vil til enhver tid foreligge informasjon om hvilke steder som innehar godkjent vertskapsbevis på en egen webside om ordningen på Næringsetatens sider. Så langt har ca. 260 steder fått tildelt vertskapsbevis etter at ordningen ble satt i verk i august 2007. Dette tiltaket vil fortsatt bli prioritert fremover. Byrådet vil anbefale sine egne etater og samarbeidspartnere å velge steder med vertskapsbevis for sine arrangementer.

Strategi 2.2 Videreføre kommunens kontrollvirksomhet

Tiltak 2.2.1 Kontroller på steder med salgs- eller skjenkebevilling

Alkoholoven har et minstekrav om antall kontroller pr. år. Kommunen skal utføre tre ganger så mange kontroller som den har salgs- og skjenkebevillinger. For Oslos vedkommende betyr dette at det må gjennomføres vel 4000 kontroller pr. år. I dag gjennomføres ca. 5000 kontroller på skjenkesteder og ca. 1500 kontroller på salgssteder pr. år. Det er betydelig større kontrollinnsats i utsatte områder, med særlig fokus på skjenking til mindreårige, overskjenking og overtredelse av skjenketiden. Det er et mål å gjennomføre raske sanksjoner. Ved gjentatte overtredelser kan bevillingen inndras for resten av perioden. I dag utføres kontrollene av Næringsetatens

kontrollører. Imidlertid kan det vurderes å konkurranseutsette kontrollvirksomheten, slik det er gjort i en del andre kommuner. Det vil da være viktig å unngå sammenblanding av roller, f.eks som kontrollør og dørvakt.

Tiltak 2.2.2 Utføre vandelskontroll i forbindelse med søknad om skjenkebevilling

I tillegg til de lovbestemte høringsinstansene, som politiet og sosialtjenesten, innhenter kommunen uttalelser fra skatte- og avgiftsmyndighetene. I tillegg vektlegges opplysninger fra kommunens egne kontrollører ved vurderingen av vandel i henhold til alkoholovens bestemmelser. Dersom søker ikke anses å oppfylle vandelskravene, vil søknaden bli avslått.

Tiltak 2.2.3 Opprettholde effektive rutiner for løpende kontakt med høringsinstansene i skjenkesaker

I henhold til lovpålagt meldeplikt melder høringsinstansene fra om uregelmessigheter i løpet av bevillingsperioden. Slike merknader kan etter sakens art føre til at skjenkebevillinger inndras, enten for en bestemt tid eller for resten av bevillingsperioden.

Tiltak 2.2.4 Motvirke konkurransevridning gjennom å bekjempe økonomisk kriminalitet

Høringsinstansenes uttalelser kan få stor betydning for utfallet av en søknad om bevilling eller medføre inndragning av bevilling. Økonomiske overtredelser i forbindelse med skatte-, avgifts- og regnskapslovgivningen kan innebære unndragelser av store beløp og gi betydelige konkurransefordeler som kan medføre betydelig konkurransevridning innenfor næringen. Kommunen har som målsetting å redusere den "svarte" økonomien så mye som mulig, og understreker at økonomiske overtredelser vil få betydning for skjenkebevillingen. Både manglende registrering av ansatte i arbeidstakerregisteret og manglende innslag på kasse har i den senere tid vært grunnlag for inndragning av bevilling. Byrådet vil fortsatt ha søkelyset på slike forhold fremover.

Tiltak 2.2.5 Delta i samarbeidsprosjekter

"Vold i sentrum" (VIS) er et samarbeidsprosjekt mellom politiet, Næringssetaten og andre kontrollinstanser. Det gjennomføres fellesaksjoner mot utvalgte serverings- og skjenkesteder.

Prosjektet har følgende fire hovedmål:

- hindre at kriminelt belastede personer etablerer/driver restauranter
- hindre at kriminelle utnytter restaurantbransjen som arena for kriminelle handlinger
- avdekke og begrense omsetning og bruk av narkotika
- forhindre vold i offentlige rom

Kommunen har videre et samarbeid med NAV og Oslo kemnerkontor for å avdekke:

- bruk av ulovlig arbeidskraft (personer uten arbeids- og oppholdstillatelse)
- unnlattelse av å melde inn arbeidstakere i arbeidstakerregisteret
- brudd på bestemmelser om fortløpende innslag i kasse og registrering av covercharge

Delmål 3: Hindre salg og skjenking til mindreårige

Etter alkoholloven skal barn og ungdom under 18 år ikke ha tilgang på alkohol i noen form. Unge voksne mellom 18 og 20 skal kun ha tilgang på alkoholholdig drikk under 22 volumprosent alkohol.

Strategi 3.1 Praktisere nulltoleranse overfor salgs- og skjenkesteder ved salg og skjenking til mindreårige

Tiltak 3.1.1 Foreta målrettede kontroller

For å avdekke og hindre salg og skjenking til mindreårige, satser kommunen på målrettet kontroll. Hvilke steder kontrollen særlig rettes mot avdekkes bl.a. gjennom Næringsetatens tipstelefon og tidligere erfaringer med stedene. I tillegg settes søkelyset på utesteder som opererer med lav aldersgrense.

I de tilfeller hvor kontroll avdekker salg eller skjenking til mindreårige, vil salgs- eller skjenkebevilling normalt bli inndratt. Ved første gangs overtredelse blir bevillingen normalt inndratt for en avgrenset periode, men dersom det har skjedd flere overtredelser eller det foreligger flere tidligere inndragninger i perioden, vil det være aktuelt å vurdere inndragning for resten av perioden.

Næringsetaten har en egen tipstelefon hvor alle kan henvende seg med opplysninger om steder som selger eller skjenker til mindreårige. Kommunen vil profilere denne tipstelefonen sterkere for å gjøre den mer kjent for innbyggerne, og Næringsetaten skal følge opp samtlige tips som kommer inn.

Tiltak 3.1.2 Delta i forebyggende arbeid

Næringsetaten har siden 2003 ledet det såkalte Oslo-prosjektet, som er et tverretattlig samarbeid mellom Alkokutt, politiet, Rusmiddelsetaten, skolenes FAU, Salto (Samarbeid om lokale kriminalitetsforebyggende tiltak) og Utdanningsetaten. Prosjektet retter seg mot salg, skjenking og langing av alkohol til mindreårige.

Prosjektet skal primært sørge for målrettede kontroller av butikker og skjenkesteder for å avdekke salg og skjenking av alkohol til personer under 18 år. Sammen med forebyggende avdeling ved Oslo politikammer gjennomførte etaten i 2007 en rekke aksjoner rettet mot dagligvarebutikker med salgsbevilling. Kontroller og aksjoner i regi av Oslo-prosjektet har resultert i 16 inndragninger av salgsbevillinger og 14 inndragninger av skjenkebevillinger.

I forbindelse med Oslo-prosjektet gjennomførte Næringsetaten i 2007 et samarbeidsprosjekt med Oslo Sporveier, politiet og Alkokutt. Prosjektet distribuerte plakater på to trikkelinjer i sentrum med informasjon om straffeansvar ved salg og skjenking av alkohol til mindreårige samt om Næringsetatens tipsmail.

Ungdomsskolene i kommunen satser på å motvirke rusbruk hos ungdommen gjennom undervisningsprogrammet "Unge og rus".

Delmål 4: Sikre alkoholfrie arenaer

Generelt:

Det anses viktig å sikre at enkelte områder forblir alkoholfrie. Med mindre det foreligger bevilling, er det forbudt å drikke eller skjenke alkohol på gate, torg, vei, i park eller på annen offentlig plass. Politiet må sørge for at dette forbudet håndheves på en forsvarlig måte. Særlig viktig er det at barn og unge under 18 år skjermes mot alkohol. Arrangementer som er spesielt rettet mot barn og unge – enten det gjelder idrett, kultur eller andre typer arrangementer - skal ikke gis skjenkebevilling. Steder hvor det avholdes arrangementer for barn og ungdom er ikke avskåret fra å få skjenkebevilling, men bevilling vil ikke kunne benyttes ved slike arrangementer.

Skjenking:

Teatre og kinoer har tradisjonelt fått skjenke før, og i enkelte tilfeller også under, forestillingene, samt i pausen. Større idretts- og/eller konsertsteder som Valle Hovin, Rockefeller og Oslo Spektrum har også fått skjenkebevilling. Dette gjelder også fjordcruisebåter. Videre er det også tildelt skjenkebevilling til et fåtall steder som i tillegg til serveringsvirksomheten har et lite utvalg av andre varer, for eksempel antikviteter og billedkunst. Imidlertid vil det normalt ikke bli gitt skjenkebevilling til butikker. I henhold til forskrift om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger § 4 b gis det ikke skjenkebevilling til gatekjøkken. For øvrig inneholder verken statlig eller kommunalt regelverk konseptbegrensninger når det gjelder skjenkebevillinger.

Salg:

I motsetning til hva som gjelder for skjenkebevillinger, er det fastsatt konseptbegrensninger for tildeling av salgsbevilling. I forskrift om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger § 4 a er det bare dagligvareforretninger, delikatesseforretninger og spesialforretninger for kjøtt og/eller fisk, samt øl/mineralvannsutsalg, bryggeriutsalg og importørutsalg som kan gis slik bevilling. I tillegg kommer sentralt forbud mot å gi salgsbevilling til bensinstasjoner og kiosker (alkoholforskriften § 3-4).

Strategi 4.1 Vurdere hvilke steder og arealer som kan få salgs- og skjenkebevilling i henhold til nåværende retningslinjer og praksis

Tiltak 4.1.1 Det foreslås en justering av regelverket for idrettsarrangementer

I bystyrevedtak av 23.02.2000 (bystyresak 107/00) om skjenking av alkoholholdig drikk på idrettsarrangementer fastslås at det som hovedregel ikke skal gis bevilling for skjenking på tribuneanlegg, med mindre det gjelder serveringssteder som er strengt atskilt fra det ordinære tribune-/tilskuerområdet. Skjenking i telt og/eller separate områder utenfor tribuneanlegg kan unntaksvis tillates i forbindelse med større idrettsarrangementer, såfremt området er strengt atskilt fra tribuneanlegg og tilskuerområder og bevillingssøker kan dokumentere godt vakthold og god kontroll. Det skal ikke gis ambulerende eller leilighetsvis bevilling til skjenking ved arrangementer som retter seg mot barn og ungdom under 18 år.

Det er etablert serveringssteder med skjenkebevilling i direkte tilknytning til flere idrettsanlegg, som Bjerkebanen og Ullevaal Stadion. På disse serveringsstedene kan publikum få servert mat og drikke mens de overværer idrettsarrangementer. Det er ikke anledning til å ta med seg alkoholholdig drikk fra disse stedene ut på ordinært

tribune-/tilskuerområde. "Øl-telt" har vært tillatt ved enkelte større arrangementer, for eksempel i Holmenkollen og ved Bislett stadion.

Det foreslås en oppmykning av praksis ved slike større arrangementer, ved at det også skal kunne gis skjenkebevilling til telt med vinduer, slik at man kan se det aktuelle idrettsarrangementet fra teltet. Det skal også – etter en konkret vurdering i den enkelte sak - være mulig å nyte alkohol på et avgrenset tribune/tilskuerområde som er under bevillingshavers disposisjon og kontroll, etter samtykke fra arrangøren. Dette skal ikke gjelde ved arrangementer for barn og ungdom.

6. Varighet for kommunal alkoholpolitisk handlingsplan

I henhold til alkoholloven § 1-6 kan kommunal salgs- eller skjenkebevilling gis for fire år av gangen, med opphør senest 30. juni året etter at et nytt kommunestyre tiltrer. Planen vil i samsvar med dette bli gjenstand for oppdatering hvert fjerde år.

7. Videre oppfølging av planen

Handlingsplanen skal legges til grunn for utøvelse av Oslo kommunes alkoholpolitikk. Den skal følges opp gjennom en revisjon av nåværende alkoholforskrift av 03.05.2006 om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger i Oslo kommune.

HØRINGSINSTANSENE:

Bydelene

Helsevernetaten

Næringssetaten

Plan- og bygningsetaten

Rusmiddeletaten

Alkoholkontrollutvalget v/Næringssetaten

Oslo politidistrikt

Det kriminalitetsforebyggende råd

Oslo idrettskrets

Næringsmiddelbedriftenes landsforening (NBL)

Bryggeri- og mineralvannforeningen (BROM)

Oslo Handelsstands forening

NHO Reiseliv

Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon (HSH)

Bedriftsforbundet

Bedre uteliv

Handel og kontor i Norge, region Øst

Hotell- og restaurantarbeiderforbundet, avdeling 1 - Oslo

Oslo servitørforening

Visit Oslo

Actis – rusfeltets samarbeidsorgan